

MUZEJSKO
DRUŠTVO
BLED

RAZGLEDI

OBČASNIK 2021 06

DOMOZNANSKI, ZGODOVINSKI, DRUŽBOSLOVNI, KULTURNI IN UMETNIŠKI PRISPEVKI TER NOVICE

REČICA V VRTINCU BLEJSKEGA TURIZMA

Srečo Vernig

Leta 1906 je stekel promet po bohinjski železnici, po kateri je prispela na Bled večina gostov. V neposredni bližini nove železniške postaje Bled Jezero je dolgoletni župan (1894-1906) Jakob Peternel postavil hotel Triglav, v letu 1905 pa je malo naprej proti Rečici družina Korošec zgradila z jezerske strani kar šestnadstropni hotel Europa. Zamenjalo se je nekaj lastnikov, dokler ga ni kupil sosed Jakob Peternel in ga podaril hčerki Francki, poročeni Florjančič. Mladima zakoncema se je kot prvorojenec v

tem hotelu 5. marca 1919 rodil izumitelj Peter Florjančič. Hotel je leta 1940 kupil Franz Paar, jeseniški Nемеc, blejski župan v času okupacije. Hotel je preuredil v predelovalnico začimb, med drugim je iz orehovitih luščin mlel poprov nadomestek. Po vojni so poslopje hotela preuredili v delavska stanovanja. Zgradba je sredi sedemdesetih let pogorela, nakar so nekdanji hotel Europa podrli

Pogled na hotel Europa s sprednje strani (arhiv Leopold Kolman)

- Ste vedeli, da je drevored od železniške postaje Bled Jezero proti Rečici zasadila Občina Bled na pobudo župana Jakoba Petermela?
- Ste vedeli, da je Peternel v zadnjih letih svojega življenja na Rečici ustanovil Turistično društvo »Zarja«?

Pogled na hotel Triglav in hotel Europa pred prvo svetovno vojno (arhiv ČUT Bled)

SLON NA BLEDU

Marjan Zupan

Pride čas, ko se mora hladna, snežena in temačna zima umakniti topli, plodni, svetli pomladi, ki naj pride v deželo, na polje in v hišo. Kar nekaj ima pri vsem tem opraviti prastar običaj, Pust imenovan. Običaj sega v predkrščansko obdobje. Njegovo izročilo so prevzeli tudi Rimljani in si v predpomladnem času ustvarili več praznikov ob katerih so se šemili. Tovrstno praznovanje in šemljenje se je navkljub vplivu uveljavljajoče se cerkve, nadaljevalo tudi po pokristjanjenju. V

srednji Evropi so se po letu 1300 pustne zabave prenesle v čas pred 40 dnevi post. Beseda pust, ki jo je poznal že Primož Trubar, po vsej verjetnosti izhaja iz »pustiti meso«, na pepelnično sredo, dan po pustnem torku, namreč nastopi strogi post. Pa naj bo tokratni fotografski utrinek iz črno belih časov preteklega tisočletja, ko je na

Štofov Cena s slonom po Blejskih ulicah (foto Marjan Zupan).

Blejskem pustnem karnevalu gostoval Štofov Cena z legendarnim volom, pardon, slonom. Če sta takrat s pomočjo ostalih pustnih šem priklicala pomlad, bo ob lepih spominih zanesljivo prišla tudi letos.

DAMJAN JENSTERLE (15.8.1951-12.8.2020)

Damjan Mulej

Po poklicu arhitekt je deloval na različnih področjih, bil je pesnik, pisatelj, glasbenik, paleontolog, zbiratelj in likovni ustvarjalec.

Mladost je preživel v Zasipu, nazadnje je z družino živel na Rečici pri Bledu.

Leta 1982 je v Pesniškem almanahu mladih izšla njegova zbirka Pretrgane gazi. V letih od 1987 do 2003 je izdal pet pesniških zbirk ter eno prozno delo. Pesmi je objavljale še v različnih literarnih revijah in zbornikih. Tesno je bil povezan z jese-

niškimi kulturnimi življenjem. Odmevno je bilo njegovo prozno delo Porcelanasti človek (2016), kjer opisuje pretresljivo izkušnjo očeta, čigar sin ima avtizem.

Na glasbenem področju je v sodelovanju s prijatelji izdal avdio kaseto (Skupaj, 1993) in CD ploščo.

Z raziskovanjem fosilov se je resneje ukvarjal skoraj dvajset let. Imel je zbirko več kot 25 tisoč najrazličnejših fosilov, večinoma najdenih v Karavankah. V zadnjem obdobju se je intenzivneje posvečal tudi filateliji. Z različnimi zbirkami je sodeloval na več razstavah, kjer je predstavljal tudi svoja likovna dela.

Dobil je več nagrad, med drugimi tudi Čufarjevo priznanje in plaketo (1996).

Bil je izrazit robovec in ni hotel biti član nobenega literarnega kroga, krožka, skupine ali društva. Na nesprejemljive razmere v kulturi, politiki in predvsem v družbi je opozoril z večletnim kulturnim molkom. Vzroke za stanje družbe je pripisoval pomanjkanju duhovnosti in pretiranemu nagibanju k tehnicizmu in potrošništvu. Njegova pesnitev Bezgov mož verjetno najbolje odslikava njegovo filozofijo. Bil je družbeno kritičen in pokončen človek, ki je razmišljal s svojo glavo. Da naše pravice niso trajne, ampak se je zanje treba vsak dan boriti, da jih ohranimo, je bila ena zadnjih misli, ki mi jih je zaupal. Privilegij smo imeli vsi tisti, ki nas je spustil v svojo bližino.

Damjan Jensterle v blejski knjižnici, 5.12.2014.

IZ KNJIGE O LEPEM VEDENJU, 1910

- »Poskrbeti moraš, da bo stanovanje zdravo, suho, zračno in gorko. Če je vlažno, zadehlo, temno in vsled raznih – stanovnikov – ki ne spadajo v stanovanje – okuženo, si boš škodoval na zdravju, si boš krajšal življenje, boš preprečil krepak razvoj svojih otrok, ki bodo hirali, ki bodo ostali mršavi, bizgavkasti, obenem pa bodo duševno zaostali. Že z ozirom na otroke naj bi starši ne zanemarjali tistega prostora, ki jim mora biti najljubši, kjer naj si iščejo družinske sreče v krogu svojih ljubih domačih in otročičev, t. j. stanovanja.

PS PAKETOMAT

Ko prevzem in dostava postaneta zabava!

www.posta.si

www.posta.si/paketomat

Pošta Slovenije
Zanesljivo z vami

OD MIZARJA DO KORNEGA ŠKOFA

Drago Bregant

Zadnja desetletja 19. stoletja in leta do izbruha prve svetovne vojne so znana po množičnem izseljevanju iz slovenskih dežel in kar nekaj slovenskih rojakov, predvsem deklet, si je našlo delo v Egiptu, ki je bil v tem času pod angleškim protektoratom. Največ jih je našlo delo v kozmopolitskem mestu Aleksandrija, ki je še danes močno kulturno in gospodarsko središče. Mimogrede, mesto je bilo prva konzulska služba gorjanskemu rojaku Josipu Žveglu (* 29. februar 1836, Zgornje Gorje, † 16.

september 1914, Grimšče), na vrhuncu slave imenovan Josef baron Schwegel, ki je pripravil tudi uspešen obisk cesarja Franca Jožefa v Egiptu ob otvoritvi Sueškega prekopa. Zaradi teh zaslug je leta 1870 postal vitez in 1875 še baron.

Izseljevanje iz avstrijskih dežel je bilo tako močno, da se je govorilo o avstrijski koloniji v Egiptu. Največja skupina so bili primorski Slovenci. Slovenski zdravnik Karel Pečnik, prav tako tedaj službujoč v Egiptu je zapisal: »Kakor smo videli je od 8000 Avstrijcev in Ogrov kar 5300 Slovencev v Egiptu, recimo 65 %! Kdor vidi in čuje to število prikrat, se siloma začudi, če ne pozna razmer. Razen nekaj boljših slovenskih družin v Egiptu, so vse druge slovenske služkinje, katerih je tedaj nad 5000! Te slovenske služkinje, ki služijo tukaj kot dekle, sobarice, kuharice, dojilke, dekle za otroke, prodajalke itd., prihajajo ponajveč iz Goriškega (največ iz Dornberga, Prvačine, Šempasa itd.), Tržaškega in nekoliko manj s Kranjskega. Štajerk ni dosti, še manj pa Korošic (nekoliko Ziljank). Do 3000 bo teh služkinj v Aleksandriji, druge so razkropljene po raznih egiptovskih mestih,« (dr. Karel Pečnik, slovenski zdravnik: *Slovenci v Egiptu. Koledar Družbe svetega Mohorja 1902*).

Izseljevanje v Egipt, predvsem Slovenk, se je nadaljevalo vse do druge svetovne vojne. Aleksandrinke pa niso prihajale samo s Primorske. V Egiptu so bivale in bile zaposlene od začetka 20. stoletja tudi nekatere koroške Slovenke iz Spodnje Ziljske doline na avstrijskem Koroškem. Zaradi močne skupnosti so zaživela slovenska društva ter vzgojno-izobraževalno in pastoralno delo med skupnostjo, prav tako pa, v večinsko muslimanski državi, misijonarska dejavnost. Prvi, ki je sploh dal pobudo, da bi slovenski rojaki ob Nilu dobili svojega duhovnika, je bil Frančišek Lampe (slovenski filozof, teolog, pisatelj in urednik, * 23. februar 1859, Zadlog, † 24. september 1900, Ljubljana).

Janez Ambrožič (*24. avgust 1903, Krnica pri Gorjah, † 02. decem-

ber 1970, Jeruzalem), z redovniškim imenom Jozafat OFM, je bil korni škof in slovenski dušni pastir v Egiptu in Sveti dežel. Rojen je bil pri Šmonu v Krnici očetu Vincencu in mami Mariji roj. Pretnar, Bregantovi iz Podhoma. Očeta je vzela prva svetovna vojna, tako da je mati ostala sama s petimi otroki. Janez se je izučil za mizarja in bil aktiven v raznih kulturno-izobraževalnih združenjih v Gorjah, med drugim je bil gorski vodnik. V času vojaške službe v kraljevi vojski v Makedoniji se je navdušil za delo med katoličani vzhodnega obreda, predvsem v Makedoniji. Tako je šele triindvajsetleten nastopil pot študija, najprej v Turinu v salezijanskem zavodu Foglizzo Canavese, nato v Veržeju in v Mariboru. S prestopom v frančiškanski red v Benetkah z redovno obljubo je dokončal licej pri frančiškanih v Padovi in Kopru. V Rimu je obiskoval dve leti bogoslovje v Antonianumu, nato je kot prostovoljec leta 1935 odšel v Jeruzalem, končal bogoslovne študije v Palestini ter prejel mašniško posvečenje 18. 7. 1937 v Nazarethu. Sprva je služboval kot korar pri Božjem grobu v Jeruzalemu (1937–38), kasneje pa je bil premeščen v Egipt, kjer je služboval kot dušni pastir izseljencem v Aleksandriji (1938–42) in zatem pri Sv. Jožefu v Kairu (1943–62). V letih 1962–65 je župnik kairske četrti Muski in gvardijan ondotnega samostana, kateremu je priključen sloviti Biblijski zavod. Dušnopastirsko službo zaključi v Tiberiadi ob Genezareškem jezeru, zadnje mesece tuzemskosti pa preživi v samostanu Betfagi na Oljski gori v Jeruzalemu.

Dušnopastirsko je v Egiptu in Palestini deloval med vsemi jugoslovanskimi naseljenci, pa tudi med italijanskimi, raziskovalni duh pa ga je gnal v raziskovanje arhivov, predvsem v koptskih samostanih. Že kot bogoslovec je našel in izkopal starokrščansko podzemsko svetišče pri vasi Beit Bahur v okolici Betlehema. Romarjem in raziskovalcem je bil vodnik po svetih krajih. V ekumenskem duhu je vzdrževal prijateljske stike s pravoslavci, pripadniki koptske cerkve in muslimani. V Kairu je spisal in objavil zgodovinske odlomke gorjanske župnije v knjigi Gorje, El Kahira, 1958, zbiral je tudi podatke o vseh slovenskih redovnikih, ki so delovali v Palestini, o vseh slovenskih rektorjih avstroogrškega hospica in celo o vseh Slovencih, ki so kdaj romali na Sinajsko goro z namenom, da jih objavi v posebni knjigi »Slovenci v Sveti deželi«, ki pa žal ni doživela izdaje.

V času II. svetovne vojne je bil imenovan za vojnega kurata jugoslovanskih vojnih enot v sklopu zavezniške armade na Srednjem vzhodu, saj vezi s svojo matično državo Kraljevino za čas njenega obstoja ni prekinil in je bil celo leta 1939 odlikovan z viteško medaljo jugoslovanske krone. Krajši čas je bil vojaški kurat jugoslovanskega kraljevega gardnega bataljona, ki je bil v sestavi VIII. zavezniške armade. Za svoje delovanje med jugoslovanskimi zavezniškimi enotami v Egiptu je bil leta 1944 odlikovan izredno medaljo kralja Petra II. za dobrodelne zasluge.

J. Ambrožič je zaradi svojega ekumenskega delovanja v Egiptu dosegel čast »kornega škofa«, tj. najvišje odlikovanje s strani sirsko katoliške cerkve (katoliška cerkev vzhodnega obreda, ki priznava katoliški nauk in vrhovno oblast papeža in so v polnem občestvu z Rimskokatoliško cerkvijo, vendar uporablja vzhodno antiohijsko

liturgijo). Sirsko-katoliški patriarh kard. Tappouni ga je imenoval za kornega škofa leta 1947 in škof M. Bakhacke mu je podelil obredni opatski blagoslov (arhimandrit), s tem pa mu je bila podeljena pravica nositi mitro in naprsni križ ter naziv častnega kanonika v Bombaju. Vseskozi pa je ohranjal stike s svojimi sorodniki v Gorjah. Leta 1962 je v Gorjah obhajal srebrno mašo. Ohranjeno je kar nekaj predmetov, ki jih je pošiljal sorodnikom, med njimi izstopa mozaična ikona na pročelju rojstne hiše, knjige, paternoštri vzhodnih cerkva, celo spominski srebrnik začetka polnjenja Asuanskega jezua iz leta 1968.

Po kapi leta 1963 si je želel nazaj v domovino in je bil trdno prepričan, da bo prišel na Sveto Goro pri Gorici, kar je zapisal v pismu bratranecu. Toda ostal je tam preko in je pokopan v Jeruzalemu. »*Ko sem bil pred 25 leti zadnjič doma, sem jih toliko poznal. Lani pa tako malo. Največ jih je bilo na Dornikovi njivi,*« (Pismo iz Kaira 5. avgust 1963).

Viri:

- Kolar, Bogdan: *Ambrožič, Jozafat (1903–1970). Slovenska biografija. Slovenska akademija znanosti in umetnosti,*
- Časopis za zgodovino in narodopisje, 3. zvezek 2018, Univerza v Mariboru in Zgodovinsko društvo v Mariboru

Zavod za kulturo Bled in Muzejsko društvo Bled prirejata serijo predavanj:

BLEDSKOZIČAS

V primeru sproščenih epidemioloških razmer bodo predavanja v Festivalni dvorani Bled. Če to ne bo mogoče, bodo predavanja izvedena na daljavo preko aplikacije zoom. V tem primeru so potrebne prijave do **23. marca 2021** na naslov sreco.vernig@kovinska-bled.si.

Vabimo Vas, da si vzamete čas tri torke, **23. marca**, ter **6. in 20. aprila ob 19. uri**. Bled skozi čas bo predstavil **Janez Fajfar, univ. dipl. etnolog in profesor geografije**.

PREPOZNANI

1. Poklukar Tomaž - Beznikov, 2. Niko Mučič, 3. Janez (Kržišnik) Kristan, 4. Franc Kapus - Kovačev, 5. Joža Poklukar - Beznik, 6. Mirko Freljih

KDO JIH PREPOZNA ?

Autoskiring na zaledenem Blejskem jezeru, 1988 (foto Niko Mučič).

Prosimo bralce, da sporočijo imena prepoznanih oseb na fotografiji na naslov: muzejskodrustvobled@gmail.com

ISSN 2712-4541

9 772712 454105 1

OBČASNIK RAZGLEDI, 1/2020 - Izdajatelj Muzejsko društvo Bled, Bodešče 12, 4260 Bled, www.mdbled.si, e-pošta: muzejskodrustvobled@gmail.com. Odgovorni urednik: Srečo Vernig, uredniški odbor: Drago Bregant, Damjan Mulej, Niko Mučič, Srečko Vernig, Marjan Zupan, Janez Bizjak. Občasnik izhaja štirikrat letno, brezplačno ga prejema vsi naslovniki v občini Bled, v nakladi 3400 izvodov. Oblikovanje: Niko Mučič CUT Bled, tisk: Antus Jesenice. Občasnik RAZGLEDI Muzejskega društva Bled je vpisan v razvid medijev Ministrstva za kulturo RS pod zaporedno št. 2332. Muzejsko društvo Bled ima status nevladne organizacije na področju kulture.